

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 136/2025-34

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Miroslava Duriša a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. č. Ústav na výkon trestu odňatia slobody a Ústav na výkon väzby Leopoldov, zastúpeného JUDr. Milanom Kuzmom, advokátom, Floriánska 16, Košice, proti postupu Okresného súdu Galanta v konaní vedenom pod sp. zn. 2T/131/2010 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Galanta v konaní vedenom pod sp. zn. 2T/131/2010 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Galanta **p r i k a z u j e** v konaní vedenom pod sp. zn. 2T/131/2010 konať bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie **3 200 eur**, ktoré mu **j e** Okresný súd Galanta **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Galanta **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **949,17 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 27. januára 2025 v znení jej doplnenia doručeného 30. januára 2025 a 14. februára 2025 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len

„dohovor“) postupom Okresného riaditeľstva Policajného zboru, úradu justičnej a kriminálnej polície, odboru justičnej a kriminálnej polície Galanta v konaní vedenom pod ČVS: ORP-177/OdV-GA-2004, Okresnej prokuratúry Galanta v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Pv 924/09 a okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2T/131/2010 (ďalej len „napadnuté konanie“). Navrhuje prikázať okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prieťahov a priznať mu finančné zadost'učinenie celkovo v sume 25 000 eur a na jeho úhradu zaviazat' okresné riaditeľstvo v sume 2 000 eur, okresnú prokuratúru v sume 3 000 eur a okresný súd v sume 20 000 eur. Zároveň navrhuje priznať mu náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 136/2025-17 z 27. februára 2025 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v časti, v ktorej sťažovateľ namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní. Vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť odmietol.

3. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a spisu všeobecného súdu (sp. zn. 2T/131/2010) vyplýva, že prokurátor Okresnej prokuratúry podal na sťažovateľa 17. mája 2010 obžalobu pre trestný čin podvodu podľa § 221 ods. 1 a 2 Trestného zákona a sprenevery podľa § 248 ods. 1 a 4 písm. c) Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005. Konanie je vedené pod sp. zn. 2 T 131/2010.

4. V čase od podania obžaloby do nariadenia termínu hlavného pojednávania na 18. október 2011 okresný súd vykonával procesné úkony spojené s doručovaním obžaloby a pátraním po pobyte osôb (poškodených) na účely napadnutého konania. Predmetné hlavné pojednávania bolo odročené na 31. január 2012 bez prejednaní veci, keďže sa naň nedostavili jednak advokát sťažovateľa, poškodení, ako aj svedkovia. Pojednávania nariadené na 31. január 2012 a 24. apríl 2012 neboli vykonané z dôvodov na strane sťažovateľa, resp. jeho advokáta. Obžaloba bola prednesená na hlavnom pojednávaní konanom 3. júla 2012. V ďalšom priebehu trestného konania dochádzalo k nariadovaniu hlavných pojednávanií (na 9. 10. 2012, 6. 11. 2012, 29. 1. 2013, 12. 3. 2013, 4. 6. 2013, 22. 4. 2014, 3. 9. 2014, 19. 5. 2015, 8. 7. 2015, 30. 9. 2015, 8. 12. 2015, 2. 3. 2016, 4. 5. 2016, 16. 8. 2016, 9. 11. 2016, 28. 2. 2017, 18. 4. 2017, 3. 7. 2019, 17. 5. 2022, 24. 1. 2023, 31. 3. 2023, 28. 6. 2023, 6. 10. 2023, 7. 2. 2024, 7. 6. 2024, 19. 7. 2024, 27. 11. 2024, 12. 2. 2025), pričom v prevažnej časti z nich okresný súd nepristúpil k prejednaniu merita veci, a to najmä pre neúčast' sťažovateľa alebo jeho advokáta (najmä kolízia termínu pojednávania s inými termínmi; zdravotný stav), poškodených či svedkov z dôvodu práceneschopnosti zákonného sudcu (16.5.2013, 12.2.2025) alebo z dôvodu zmeny termínu nariadeného pojednávania pred jeho samotným konaním aj z niektorých z už menovaných dôvodov. Medzi nariadeniami hlavných pojednávanií, resp. uskutočnenými hlavnými pojednávaniami okresný súd najmä zisťoval stav iných trestných konaní sťažovateľa, pátral po pobyte osôb, ktorých účasť na hlavnom pojednávaní chcel zabezpečiť, vykonával procesné úkony spojené s doručovaním alebo došlo aj k zmene zákonného sudcu a súd zisťoval súhlas, resp. nesúhlas sťažovateľa s takou zmenou. Naposledy bolo vo veci nariadené hlavné pojednávania na 13. jún 2025. Napadnuté trestné konanie vedené na okresnom súde nebolo do dňa podania ústavnej sťažnosti právoplatne skončené.

II. Argumentácia sťažovateľa

5. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa je tvrdenie, že jeho trestné konanie trvá už vyše dvadsať rokov; z toho prípravné konanie bezmála šesť rokov a konanie na súde (po podaní obžaloby v roku 2010) už takmer 15 rokov. Namieta neprimeranú dĺžku konania pred okresným súdom bez meritórneho rozhodnutia, ktorá bola dosiaľ spôsobená pomalým, neefektívnym konaním a zmenou zákonného sudcu. Požaduje, aby ju ústavný súd posudzoval spolu so zahrnutím dĺžky neprimerane dlhotrvajúceho prípravného konania. Tvrdí, že namietané trestné konanie nie je skutkovo ani právne zložité, pričom ani zložitosť veci nemôže ospravedlniť pertraktovanú dĺžku konania, ku ktorej nijako neprispel svojím správaním. Podľa jeho názoru sa nedá predpokladať, kedy by mohlo byť trestné konanie právoplatne ukončené.

III. Vyjadrenie okresného súdu a ústne pojednávanie

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

6. Okresný súd sa k ústavnej sťažnosti vyjadril podaním z 19. marca 2025, z ktorého vyplýva, že ju považuje vzhľadom na svoje personálne možnosti a procesný stav konania za nedôvodnú. Konštatoval, že aktuálnej zákonnej sudkyňi bola vec pridelená na prejednanie 5. mája 2022. Po poskytnutí podrobného chronologického popisu odvtedy vykonaných úkonov súd vyslovil, že sudkyňa vo veci koná priebežne. Popisuje, že vzhľadom na personálnu poddimenzovanosť okresného súdu v období rokov 2021 a 2022 bolo potrebné prerozdeľovať pomerne značné množstvo starých trestných vecí, s čím bola spojená časová náročnosť pre ich naštudovanie a prípravu pojednávaní novými sudcami.

7. Okresný súd rozporuje sťažovateľovo tvrdenie, že neprispel k dĺžke napadnutého konania, keďže minimálne v piatich prípadoch došlo k odročeniu hlavného pojednávania z dôvodu ospravedlnenia sťažovateľa, prípadne jeho obhajcu. Zároveň považuje vec za komplikovanú, keďže je nevyhnutné konať s viacerými obžalovanými, proti ktorým sú vedené aj iné konania na iných súdoch.

8. Vzhľadom na obsah vyjadrenia okresného súdu a súdneho spisu (sp. zn. 2T/131/2010) ústavný súd nepovažoval za potrebné vyzývať sťažovateľa na zaujatie stanoviska k predmetnému vyjadreniu a pristúpil k meritórnemu posúdeniu dôvodnosti ústavnej sťažnosti.

III.2. K ústnemu pojednávaniu:

9. Ústavný súd v tejto veci upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov vrátane ich príloh a spisu predloženému ústavnému súdu (sp. zn. 2T/131/2010) je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

IV. Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len

„ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08, I. ÚS 326/2010).

11. Ústavný súd vo svojej judikatúre pravidelne zdôrazňuje, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K tomu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu, prípadne k nemu môže dôjsť aj iným zákonom predvídaným spôsobom nastoľujúcim právnú istotu (IV. ÚS 469/2020). Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť v každom súdnom konaní (teda aj v trestnom konaní) taký procesný postup, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty strán (m. m. III. ÚS 233/2021). Táto povinnosť súdu je implicitne obsiahnutá aj v § 1 a § 2 ods. 7 Trestného poriadku.

12. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje v rámci okolností konkrétneho prípadu tri základné kritériá, ktorými sú (1) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu. V rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (IV. ÚS 187/07). Z hľadiska hodnotenia povahy veci sa oprel o všeobecnú zásadu uznávanú aj v judikatúre ESLP, podľa ktorej sa primeraná lehota na konanie v trestných veciach v dôsledku mimoriadne citelnej zásahu do sféry osobných práv a slobôd, ktorý je s priebehom trestného procesu spojený, musí posudzovať prísnejšie (m. m. II. ÚS 32/03, III. ÚS 655/2014). Čo sa týka významu veci pre sťažovateľa, vo všeobecnosti platí, že doba trestného konania sa posudzuje prísnejšie, než doba konania v občianskoprávných veciach, a to vzhľadom na dôsledky trestného konania. Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

13. Pokiaľ ide o prvé kritérium právna a faktická zložitosť veci, predmetom trestného konania je konanie o obžalobe pre trestný čin podvodu a sprenevery. Ústavný súd je po preskúmaní obsahu spisového materiálu toho názoru, že predmetná trestná vec nepresahuje rámec štandardnej praxe všeobecných súdov. Pokiaľ ide o skutkové okolnosti veci, ústavný súd vzal do úvahy, že na iných súdoch prebiehajú trestné konania, ktorých aktuálny stav okresný súd považoval za potrebné zisťovať vo vzťahu k napadnutému konaniu. Vo veci sťažovateľa ide o tzv. privilegované konanie, ktoré by malo byť vedené s osobitnou rýchlosťou (m. m. II. ÚS 287/2019, II. ÚS 93/2022).

14. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, bolo správanie sťažovateľa ako strany napadnutého konania. Z obsahu predloženého súdneho spisu ústavný súd zistil, že sťažovateľ priebežne žiadal o odročenie nariadených hlavných pojednávaní zo zdravotných alebo iných dôvodov alebo sa na nich nezúčastnil a svoju neúčasť náležite v zmysle Trestného poriadku neospravedlnil alebo svoju účasť ospravedlnil a súd ju neakceptoval, ale pojednávania sa nezúčastnil (a súdu predložil lekársku správu), prípadne nesúhlasil s vykonaním pojednávania v jeho neprítomnosti. K miernemu predĺženiu napadnutého konania prispelo, že niektoré zo zásielok sa mu okresným súdom nepodarilo doručiť. Zároveň sťažovateľ po zmene zákonného sudcu o to, aby sa hlavné pojednávanie vykonalo odznova, alebo v rámci nariadených hlavných pojednávaní trval

na výsluchu neprítomných svedkov, resp. osôb, ktorých účasť sa niekoľkokrát nepodarilo zabezpečiť. Hoci ide o sťažovateľove práva, muselo mu byť zrejmé, že konanie sa tým predĺži.

15. Ústavný súd sa napokon zaoberal samotným postupom okresného súdu. Celkovú dĺžku napadnutého konania (takmer 15 rokov) v okolnostiach danej veci považuje z ústavnoprávneho hľadiska za neakceptovateľnú bez potreby osobitne hodnotiť jednotlivé procesné úkony vykonané v rámci napadnutého konania. Aj napriek uvedenému poukazuje na obdobia nečinnosti, resp. neefektívnej činnosti okresného súdu, ktoré výraznejšou mierou prispeli k existujúcim prieťahom, keďže nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (m. m. IV. ÚS 22/02, I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07, III. ÚS 103/09).

16. V čase po 15. júni 2017 do apríla 2019 okresný súd zisťoval stav iných trestných konaní vo veci sťažovateľa, až napokon nariadil pojednávanie na 3. júl 2019, ktoré bolo odročené na neurčito z dôvodu zisťovania stavu iných trestných konaní sťažovateľa vedených na Okresnom súde Bratislava II, Okresnom súde Trnava, Okresnom súde Martin. Po 1. auguste 2019 bol opätovne zisťovaný stav trestných konaní, a to až do decembra 2021, keď súd doručoval sťažovateľovi výzvu na vyjadrenie sa, či súhlasí, resp. nesúhlasí so zmenou zákonného sudcu (z dôvodu pripojenia trestných spisov iných súdov bolo odročené aj naposledy konané pojednávanie z 12. februára 2025, pričom medzičasom súd vo veci vykonal aj iné procesné úkony).

17. Ústavný súd nemôže opomenúť okresnou prokuratúrou podanú sťažnosť podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku (21. marca 2022) na nečinnosť okresného súdu, v nadväznosti na ktorú okresný súd nariadil vo veci hlavné pojednávanie na 17. máj 2022. Predmetný termín bol však zrušený z dôvodu, že 5. mája 2022 došlo k zmene zákonného sudcu. Ako nesústredenú činnosť ústavný súd ďalej hodnotí postup okresného súdu, ktorý síce nariaďoval termíny hlavných pojednávaní, avšak následne veľkú časť z nich menil, resp. v zásade pravidelne odročoval z dôvodov na strane sťažovateľa alebo jeho obhajcu (alebo z dôvodu, že sa naň nedostavili svedkovia alebo poškodení).

18. Berúc do úvahy osobitné okolnosti daného prípadu (predmet konania, správanie sa sťažovateľa), ústavný súd uzatvára, že v dôsledku dĺžky napadnutého konania a čiastočnej neefektívnej činnosti okresného súdu v napadnutom konaní (bod 15 až 17 tohto nálezu, pozn.) týkajúcom sa rozhodovania o trestných činoch, pre ktoré je sťažovateľ trestne stíhaný došlo postupom okresného súdu k zásahu do základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu). Snahu okresného súdu o bezprieťahové konanie najmä v posledných rokoch trvania napadnutého konania zohľadnil pri určení výšky finančného zadost'učinenia.

19. Pokiaľ ide o tvrdenie okresného súdu týkajúce sa jeho personálnej poddimenzovanosti, ústavný súd rozumie predostretej argumentácii a aj existencii hranice ľudských možností pri vynaložení maximálneho úsilia, ale ako je už notoricky známe z jeho judikatúry, systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti nemožno pripísať na ťarchu strán v súdnom konaní (m. m. I. ÚS 119/03, II. ÚS 179/2013, II. ÚS 264/2013, I. ÚS 20/2021).

20. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal. Ústavný súd v nadväznosti na to, že trestná vec sťažovateľa nie je dosiaľ rozhodnutá,

resp. právoplatne skončená (napriek aktuálne nariadenému termínu ďalšieho hlavného pojednávania, pozn.), prikázal okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku nálezu).

21. Sťažovateľ sa domáhal aj primeraného finančného zadosťučinenia od okresného súdu v sume 20 000 eur. Ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na okolnosti prípadu. Berúc do úvahy obdobie právnej neistoty sťažovateľa a všetky okolnosti daného prípadu (vrátane správania sa sťažovateľa, celkovej dĺžky konania a okolností jeho priebehu, ktoré boli stručne popísané v tomto náleze – bol 4, bod 16 a 17, pozn.), majúc na pamäti, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy pocitovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, ústavný súd považoval priznanie 3 200 eur za primerané finančné zadosťučinenie podľa čl. 127 ods. 3 ústavy a § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku nálezu). Vo zvyšnej časti, t. j. nad rámec priznaného finančného zadosťučinenia ústavnej sťažnosti nevyhovelo (bod 5 výroku nálezu).

V.

Trovy konania

22. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 949,17 eur (bod 5 výroku nálezu). Pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z obsahu súdneho spisu a z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2025 je v sume 371 eur (1/4 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky) a sadzba za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby predstavuje za rok 2025 sumu 14,84 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2025 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti), čo spolu s 23 % DPH, ktorej platiteľom je právny zástupca sťažovateľa (§ 18 ods. 3 vyhlášky) predstavuje celkom sumu 949,17 eur. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. apríla 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu